

شیکردنه وهی دیبهیت به پیی تیۆری کرده قسه ییه کان

پ.ی.د. باباراسول نوری رسول

به شی زمانی کوردی، کۆلیژی پهروه رده ی شه قلاوه، زانکۆی سه لاحت ددین، ههولیر، هه ریمی کوردستان، عیراق.

Babarasul.rasul@su.edu.krd

م.ی. محسن علی حسین

به شی زمانی کوردی، کۆلیژی پهروه رده ی بنهرت، زانکۆی سه لاحت ددین، ههولیر، هه ریمی کوردستان، عیراق.

muhsin.hussein@student.su.edu.krd

پوخته

ئاخپوه ران بۆ دهر برینی مه به سه ته کان یان ته نیا قسه کان به ره مه نا هین، به لکو له رپی ئه و گوتانه وه کرده کانیش راده په رین، واته له واتای ئاشکرای هه ر رسته یه کی (هه والدان، پرسیارکردن، فه رماندان، سه رسورمان) چه ندین واتای شاراو هه یه، به پیی ده ور به ر و مه به سته قسه که ره که واتا کان یان لیکده دریته وه.

کرده قسه ییه کان یه کی که له تیۆره کان ی پراگماتیک، له سالانی شه سه ته کانه وه له لایهن (نۆستن) خراوه ته روو، پراگماتیک ده توانیت شیکردنه وه بۆ واتا جیاوازه کان بکات، به گه رانه وه بۆ ده ور به ری قسه کردنه که، زمان ته نیا بۆ هه والگه باندن و پرسیارکردن به کارناییت، به لکو له پال ئه مانه وه هه ندیک مه به سته دیکه دیته ناو باب ته که وه.

له شیکردنه وه ی دیبهیت به پیی تیۆری کرده قسه ییه کان، چه ند ئه نجامیکی باشمان ده سته که ویت، چونکه هه ردوو دیبهیته ر له پال

زانباریه کان ی توژی نه وه

به روار ی توژی نه وه:

وه رگرتن: 2023/1/12

په سه ندکردن: 2023/3/27

بلاو کردنه وه: به هاری 2024

ووشه ی سه ره کی:

speech acts, debate, the analysis of the debate according to the types of speech act.

Doi:

10.25212/lfu.qzj.9.1.6

ئه‌و گوتانه‌ی که دهری دهرپن، چه‌ندین مه‌به‌ستی شاراوه‌پان هه‌یه،
ده‌توانریت لیکدانه‌وه‌ی وردیان بۆ بکریت.

پیشه‌کی

کرده قسه‌یه‌کان تیۆرێکه له‌باوه‌شی فه‌لسه‌فه‌وه گه‌شه‌یکردوه، ئامانجی سه‌ره‌کیی
فه‌یله‌سوف و ده‌روونناسان بریتی بووه له‌ شیکردنه‌وه‌ی گوته‌کان، ده‌توانین به‌پیی سنی ئاست
کرده‌قسه‌یه‌کان شیبکه‌ینه‌وه، ئه‌وانیش: ئاستی دهربرین واته‌ دهربرینیکی وشه‌یی و ئاشکرای، له
واتای وشه‌کانه‌وه وهرده‌گیریت، دووه‌م واتای زیاده که ده‌خریته سه‌ر واتا بنه‌ره‌تیه‌که، سیه‌هم
واتای کارتییکراو، واته‌ گوێگر به‌پیی تیگه‌یشتنی خۆی لیکدانه‌وه بۆ گوته‌که ده‌کات.

ئه‌و بابه‌تانه‌ی که دیبه‌یته‌ره‌کان ده‌یورۆژینن کاریگه‌ریی له‌سه‌ر یه‌کتر دروستده‌که‌ن، چونکه به‌رانبه‌ر
به‌ خه‌لکانیک پیشه‌که‌شیده‌که‌ن، که خاوه‌نی زانیارییه‌کی باشن، به‌تایبه‌تی له (دیبه‌یتی سأل)
جه‌ماوه‌ری هه‌ردوولا ناماده‌بوون و به‌وردی سه‌رنجی قسه‌کانی هه‌ردووکیان دادا.

1_ سنوری توێژینه‌وه‌که‌مان: ئه‌م توێژینه‌وه‌یه کار له‌سه‌ر شیکردنه‌وه‌ی دیبه‌یت ده‌کات به‌پیی
شیکردنه‌وه‌ی تیۆره‌کانی پراگماتیک به‌تایبه‌تی تیۆری کرده قسه‌یه‌کان، بۆ ئه‌مه‌ش (دیبه‌یتی
سأل)مان هه‌لبژاردوه، که له‌نیوان (عه‌لی باپیر و مه‌لا به‌ختیار) ئه‌نجامدراوو، هه‌ولدراوه
گونجوترین نمونه‌ی ناو دیبه‌یته‌که هه‌لبژیرین و به‌پیی کرده قسه‌یه‌کان شیانکه‌ینه‌وه، که له‌گه‌ل
ناوه‌رۆکی توێژینه‌وه‌که بگونجیت. نمونه‌ی هه‌ردوو (دیبه‌یتی 1) و (دیبه‌یتی 2) له ته‌له‌فزیۆنی
روداو وهرگیراوه، به‌م ناویشه‌نه (دیبه‌یتی سأل له روداو)، Rudaw Media Network،
YouTube. Apr4.2016

2_ رپبازی توێژینه‌وه‌که: توێژینه‌وه‌که له ئاستی پراگماتیکدا به‌پیی تیۆری 'وه‌سفیه' نمونه‌کان
شیکراونه‌ته‌وه، نمونه‌کانیش ته‌نیا له دیبه‌یتی سأل وهرگیراون، ئه‌م دیبه‌یته له که‌شوه‌وایه‌کی
هیمن و به‌ ناماده‌بوونی جه‌ماوه‌ریکی زۆر و له‌ که‌ناله ته‌له‌فزیۆنه‌کان و سۆشیال میدیاوه راسته‌وخۆ

به خشکرا بوو، بۆیه ئیمه باشتترین نموونه ی گوتنی ههر دوو دیبه یته ره که مان وهر گرتوو، به تایبه تی
ئه و گوتانه ی که وه لامدانه وه هه لده گرن.

3_ **هۆکاری تووژینه وه که:** هۆکاری هه لباردنی تووژینه وه که بۆئه وه ده گه پرته وه، تا ئیستا
شیکردنه وه ی کرده قسه ییه کان له سه ر دیبه ییت پراکتیزه نه کراوه، ئه م تووژینه وه هه ولێکه بۆ
دهرخستنی مه به ستی دیبه یته ره کان له روانگه ی کرده قسه ییه کان.

4_ **پیکهاته ی تووژینه وه که:** ئه م تووژینه وه له دوو به ش پیکهاته وه، له به شی یه که مدا چه مک و
زاراوه ی کرده قسه ییه کان شیکراوه ته وه، له به شی دووه مدا کرده کانی ههر دوو دیبه یته ره وهر گیراوه و
به پپی تیۆری کرده ی قسه یی شیکراوه ته وه.

به شی یه که م

کرده قسه ییه کان

1: تیۆری کرده ی قسه یی (Speak act theory)

کرده قسه ییه کان یه کێکه له تیۆره گرنگه کانی پراگماتیک، ههروه ها یه که م بوار بوو له بواره کانی
سه ره له دانی پراگماتیک زمانی، دوا ی ئه وه بواره کانی تری پراگماتیک سه ر یانه له دا، (شیرزاد سه بری
عه لی: 2013: 199) ده توانی تیۆری کرده ی قسه یی به و بیرو که یه پیناسه بکریت که مانای ئه و
وشانه له خۆده گریت، که له دهره وه ی زمان به کارده هینرین. زمان نامرازی که بۆ نه جامدانی نه رکه
جۆراو جۆره کان، که پیدیه وتی کرده ی قسه کردن. تیۆری کرده ی قسه یی پیناسه یی ئه وه ده کات،
مانای ئه وه ی که ده یلین له ژیر کاریگه ری جۆری قسه کردنایه و پیکهاته ی گوتاره که و ئه و
جوارچه یه ی که تیایدا به کارهاته وه.

کرده قسه ییه کان بۆچوونی که قسه کردن به نه جامدانی کاریک داده نیت (قه یس کاکل توفیق: 1995:
38)، ههروه ها کرده قسه ییه کان ته نیا قسه کردنیکی ناسایی نین که له لایهن که سیکه وه دهرده برین،
به لکو له پال ئه م قسانه چه ند ئاماژه به کی تر هه ن که له ده ور به ری قسه که ده دۆزریته وه.

نمونە: پىۋىستە قوتابىيەكە نەچىتە زانكۆ.

لەم رىستەيەدا مەبەستى قسەكەر تەنيا ئەۋە نىيەكە قوتابىيەكە نەچىتە زانكۆ، بەلكو چەند مەبەستىكى تىرى ھەيەكە دەرەنەپراۋە، كە داۋاكردەنە يان سەرسورمانە، يان پىرسىياركردن.

- با بچىتە پەيمانگا. (داۋاكارى)

- زانكۆ شوپىنى خويىندن نەماۋە! (سەرسورمان)

- پىۋىستە كارىك بكات. (بىپاردان)

ئەم تىۋرە بە دوو قۇناغ شوپىنى خۆى گرتوۋە، قۇناغى يەكەم: سەرەتا و سەرھەلدان لاي ئۇستىن¹ (J.L.Austin) بوۋە، قۇناغى دوۋەم لاي سىرىل (J.R.Searle) برىتتەيە لە قولبۋونەۋە و گەشەسەندىن (دومنىك مانغونو: 2005: 7).

ئۇستىن ئەو وانانەى كە لە زانكۆى (ھارفارد) لە سالى 1955دا پىشكەشى كردوۋە، لە كىتەپىكدا كۆى كردوۋەتەۋە، لەژىر كارىگەرىيە فەيلەسوفى نەمسايى (فىتجىنشتاين) بىرۆكەكانى خستوۋەتە روو، بە راي ئۇستىنەۋە رۆلى زمان برىتتەيە لە وپناكردنى جىهان، بەلام رۆلى فەلسەفە برىتتەيە لە روونكردنەۋەى لۆجىكىيى بىرۆكەكان، تىۋرى كرده قسەيەكانى ئۇستىن بە ھىلپىكى تەرىبى نىۋان (بەكارھىنانى زمان) و (گەمەكانى زمان) فىتجىنشتاين دادەنرپت (ترىفە عومەر: 2008: 66).

فرانسواز ئەرمىنىكۆ رايۋايە، تىۋرى كردهى قسەيى برىتتەيە لە توپژىنەۋە لەنىۋان ئاماژەكان و ۋەرگرەكان، لە ئەنجامى بەكارھىنەرەكانى، ھەر كردهيەك كە بەدەستدەھىنرپت بەھۆى بەكارھىنەنى ئاماژەكانە. فرانسواز: 60

لەگەل ئەۋەشدا تىۋرى كرده قسەيەكان بە دوو بنەماى گرنگەۋە بەندە:

أ- ھەموو گوتتپك بۇ ئەنجامدانى نياز و مەبەستى قسەكەرە.

1 پەككە لە فەيلەسوفە زمانناسەكان، لەنىۋان سالى 1950-1954 لە زانكۆى ئوكسفورد زنجىرەيەك وانەى پىشكەشكردوۋە، لە سالى 1962 وانەكانى لە كىتەپىك كۆكراۋەتمەۋە بە ناۋى (چۆن شتەكان بە بە وشەكان جىيەجىيەكەين؟)

ب- وەسفى بارودۇخ، يەككە لە ئەركەكانى گوتن، بەلام تاكە ئەرك نىبە (محمد معروف
فەتاح: 2011: 207)

نمونە: شەقامەكە تەسكە.

مەبەستى شاراوۋەى قسەكەر برىتیبە لەوۋەى:

- شەقامەكە بۇ لىخورىنى ئۆتۆمۆبىل باش نىبە.

- شەقامەكە فراوانبەكن.

- شەقامەكە بۇ پىادە مەترسى ھەيە.

واتە بەپىى بارودۇخى قسەكردنەكە، يان مەبەستى قسەكەر واتاى رستەكە دەگۆرپت.

زمان چەند ئەركىك بەجى دەگەيەنپت، لەمانە ئەركى كۆمەلايەتى بەتايبەتى ئەركى راپەپاندنى
كار، ئەگەر رستە بە رپرەۋى پراگماتىكىدا تىنەپەرپت، ناتوانرپت نرخیكى لۇجىكى ئەوتۆى بۇ
دابنرپت، بەلام ئەگەر بەپىى بنەما سەرەكییەكانى پراگماتىك لىكبدرپتەۋە، تەمومژەكان نامینن و
زىاتر شپۆەى راپەپاندنى كار وەردەگرپت، ناتوانین بلیین رستەكە راستە يان ھەلەيە، بەلكو واتاكەى
پەيوەستە بە ئەجامدانى كارەكە (نەزیرە سابیر: 2021: 96).

۱-۱: جۆرەكانى كرده قسەيیەكان

ئۆستن دوو جۆرە كردهى جياكردوۋەتەۋە:

۱-۱-۱: كردهى بەجیھینان (راپەپاندن) (Performative)

ئەو كارانە دەگرپتەۋە كە لە ئەنجامى گوتنەكە كارپك ئەنجامدەدرپت، واتە دەپت گوتنەكە و
كردەۋەكە شان بەشانى يەكتر برۆن، لە زماندا ھەندىك دەربرین ھەن لەگەل گوتنەكە ئاماژە بۇ
بەجیھینانى كارەكە دەكەن، ۋەك (برپاردەدەم، بەلپندەدەین، سوپندەدەخۆم، پەیمانەدەین....)، ئەم
جۆرە كردانە زىاتر كەسى يەكەم ئەنجامى دەدات، كارەكەى لە رانەبردوۋ بۇ كاتى ئیستایە.

2-1-1: کرده ی به چینه هینان (پانه پهراندن) (Constative)

ئهم جۆره کرده یه له لایهن قسه که ره که وه جیبه چینا کریت، به لکو له لایهن که سی سییه مه وه
ئه نجامده درئ، پسته کانی زمانی کوردی به زۆری که سی سییه م بکه ره که یه، ئهمه ش وا ده کات بیته
پسته یه کی به چینه هینان، هه موو کاریکی پاپه پهراندن ده بیته کاریکی ناپاپه پهراندن هه ر کاتیک بکه ری
کاره که یان کاته که بگۆریت (قه یس کاکل: 1995: 46).

- پیاوه که خانوو دروستده کات.

ئهم جۆره پستانه وه سفی بارودۆخیکی دیاریکراو ده که ن، مه رج نییه گوته که به کردار
جیبه جیبه کریت، ئهمه ش وا ده کات پاستی و ناپاستی هه لبریت.

له کرده ی به چینه هیناندا، (ئۆستن) دوو جۆری جیا کردووه ته وه

2-1: پاپه پهراندنی پاسته وخۆ (Explicit Performative):

ده توانین له پوانگه یه کی تر سه یری جۆری کرده قسه ییه کان بکه ین له پووی پۆنانه وه، له زمانی
کوردی چوار جۆر پسته مان هه یه، به پپی ئهم جۆرانه ده توانین چوار پۆل کرده قسه ییه کان دابنپین،
ئه وانیش (هه والی و پرسپاری و سه رسورمانی و فه رماندان)، له خواره وه پوونکراوه ته وه:

(أ) ئیوه به یانیان زوو له خه وه له ده ستن. (هه والی)

(ب) ئایا ئیوه به یانیان زوو له خه وه له ده ستن؟ (پرسپاری)

(ت) به یانیان زوو له خه وه له ستن. (فه رماندان)

(ث) ئافه رین! ئیوه به یانیان زوو له خه وه له ده ستن. (سه رسورمان)

ئه گه ر په یوه ندیی پاسته وخۆ له نیوان پۆنانی پسته که و ئه رکه که یدا هه بیته، ئه وه به کرده ی قسه یی
پاسته وخۆ ناوده بریت، هه ر کات په یوه ندیی نیوان پۆنان و ئه رکه که ی ناپاسته وخۆ بیته ئه وه به
کرده ی قسه یی ناپاسته وخۆ ناوده بریت (جۆرج یۆل: 2016: 96).

3-1: راپه راندنی ناراسته وخۆ (Implicit Performative):

کرده ی قسه یی راسته وخۆ مه به ست به ئاشکراییی ده گه یه نییت، بۆ نمونه ئه گهر رسته ی هه والی بۆ روونکردنه وه یه ک به کارهات ئه وه کرده ی قسه یی راسته وخۆیه، ئه گهر بۆ هه ستدهربرین یان داواکردن به کارهات ئه وه کرده ی ناراسته وخۆیه، ده کریت رۆنانی جیاواز بۆ یه ک مه به ست بکریت، واته له هه ر رسته یه ک مه به ستییکی تیدایه، بۆیه کرده که ناراسته وخۆیه، زۆر جار قسه که ر ناچاره په نا بیاته به ر کرده ی ناراسته وخۆ، چونکه بارودۆخه که و ده وره به ره که و ده خوازیت به ناراسته وخۆیی مه به سته که ی ده ربهریت.

هه روه ها به مه به ستی دلنیا بوون له وه ی که گوته کان ئه نجامدانی کرده یه ک له خۆبگرن، له و باره یه وه ئۆستن چه ند مه رجیک داده نییت، بۆئه وه ی گوته کان ببه کرده یی، مه رجه کانیش بریتین له مانه:

1. پێویسته بارودۆخیکی له بار و گونجاو فه راهم بییت، به شیوه یه ک کاریگه ری هه بییت و ئه و بارودۆخه به کارهینانی هه ندیک ده ربهرینی دیاریکراو له لایهن چه ند به کارهینه ریکی دیاریکراوه وه له خۆبگرت.
2. پێویسته که سه کان دیاریکراوین و دۆخه که ش له باربییت بۆ جیه جیکردنی پرۆسه ی ئه نجامدانی کرده یه ک له رپی ئاخاوتنه وه.
3. ئه نجامدانی کرده قسه ییه که به شیوه یه ک رپک و له لایهن هه موو به شداربووانه وه بییت و هه موو له و کرده یه بگهن، که له رپی ئاخاوتنه وه ئه نجامدراوه.
4. پێویسته کرده ئه نجامدراوه که له رپی ئاخاوتنه وه به ته واوه تی جیه جیکریت (دارا حمید، 2012، 54).

4-1: قوناغه کانی کرده ی قسه یی

به باوه ری ئۆستن مرۆف کاتیک قسه ده کات سی کرده ئه نجامدهات:

1- کرده ی گوته ن یان کرده ی ده نگی یان کرده ی زمانی (Locutionary act):

بریتیه له دهر برینی رسته یه که به پی بنه مای پیزمانی دارپژراوه و واتایه کی بنه رت ده گه یه نیت،
واته له لیکدانی وشه کان رسته یه که دروستده بیت، خاوه ن واتایه کی ته واوه.

2- کرده ی مه به ست (illocutionary act):

مه به ست له مه کرده ی گوته که ئه رکی به کارهینانی بو په ی داده بیت، مه به ستی قسه که ر له دهر برینی
گوته یه که له مانیه؛ فرماندان، سکالاکردن، هه ره شه کردن، رازیوون، یان په سه ندردن، که واته
جیازازی خالی یه که م و دووه م بریتیه له وه ی که له دووه م کردنی کاریک به پی گوته ی شتی که
(هاشم طباطبائی: 1994: 8).

3- کرده ی پاشکار یان کرده ی کاریگه ری (perlocutionary act):

دوای راپه راندنی کاره که کاریگه ری له سه ر گوگه ره به جیده هیلیت، ئینجا کاریگه ریبه که به جه سه ته بیت
یان به هزی، مه به ست لی وه رگرتنی هه لوسته یان گوپینی بیروپایه.

بو نمونه: له م خانووه دا جن هه یه.

ئه م ده سه ته واژه یه به رانه ر که سی که ده گوته یه، ئه گه ر به نیازی کرین یان به کریگرتنی خانووه که
بیت، به لام کاریگه ریبه که کاتی که دهرده که ویت، که هه واله که ده بیستیت (الجیلانی دلاش: 1992:
24).

0-1: پۆلینکردنی کرده قسه ییه کان

ئۆستن کرده قسه ییه کان کۆکردووه ته وه و له پینج به شی گه وه ر پیزبه ندیکردوون، ئه مانیش بریتین
له:

1- کرده ی حوکمدان (Verdictives): ئه و کردانه ده گریته وه که حوکمکردنی تیدایه، وه که برپاری
دادوهر له دادگا، دامه زراندن، وه سفکردن، چاره سه رکردن.

2- کرده ی برپاردان (Directives): هه موو ئه و کردانه ده گریته وه، که توانای قسه که ر له سه ر
دهرکردنی برپار دهرباره ی که سی که، ئینجا له به رزه وه ندی بیت یان دزی بیت، وه که: نامۆژگاریکرد،
هه لپیزارد، دهریکرد، هه لپسه نگان، دانپییانا ...

- 4- کرده ی هه سته درپرین (expressive): ئەم جوهریان هیچ مهرجی دادوهری له گه لدا نییه، په یوه ندی به قسه کهر و گوێگره وه هه به، هه سته خۆی دهرده برپیت له شیوه ی: سوپاسکردن، ستایشکردن، شانازیکردن، پیرۆزباییکردن (هاشم طباطبائی: 1994: 30).
- 5- کرده ی نواندن (performance): له م جوهریان قسه کهر تا چهند له باره ی ئەو شته ده زانپیت و ده توانپیت به بارودۆخی ئەو ده مه ی گریدات، وه ک: دهرپرینی راوبۆچوون، پیشبینیکردن، داکوکیکۆدن، هه والگه یانندن (تالیب حسین: 2019: 57).

به شی دووهه م

1-2: شیکردنه وه ی کرده ی قسه یی له دیبه ی تدا

دیبه ی ت ئەو دیالۆگ و گفتوگۆیه یه که له نیوان دوو کهس یان دوو گروپ ئەنجامده درپیت، دیبه ی ت بابه تیکه پره له زمانى خوازه و ئامازه پیکراو، هیزی گوتار له دیبه ی تکردندا له وه یوه ندیگرته دهرده که وپیت، کاتیک هه ردووکیان هه م گه یه نهن و هه م وه رگرن، واته به ره مه پینی گوتار له هه مان کاتدا وه رگری گوتاره، هه ردووکیان له (په یام و که نال و ده وره بر) هاوبه شن و بو هه ردوولا وه کو یه که، هه ردوولا یه نی دیبه ی ته که هه ولده دن کاریگه ریی دروستبکه ن، به لام دروستبوونی خودی دیبه ی ت له قسه کهری دووهه م دروستده پیت، چونکه قسه کهری دووهه م ده یه وپیت په دی قسه کهری یه که م بداته وه و ئارگۆمینته کانی له کاربخات.

دیبه ی تکردن ده چپته په یوه ندیی به رته سک، چونکه له نیوان دوو کهس یان دوو گروپ ئەنجامده درپیت، هه رچه نده له زۆربه ی دیبه ی ته کان جه ماوه ر ئاماده ده بن، به لام دیبه ی ته ره کان پوو قسه کردنیان له یه کتره، نه وه ک جه ماوه ر، ئەگه رچی به ناراسته وخۆیی قسه کان پوو و جه ماوه ر ده کرین.

شیکردنه وه ی دیبه ی تی سال که له نیوان مامۆستا عه لی باپیر و مه لا به ختیار سازکرا بوو، له به ره ئه وه ی ئەم دیبه ی ته گشت بنه ماکانی دیبه ی تی تیدا په پیره وکرا بوو، له که شوه وایه کی هیمن له هۆلیکی گه وره ئەنجامدرا بوو، ئاماده بووان له گشت توپژه کان بوون، دیبه ی ته ره کان خاوه ن

پاشخانیکه هزری دهوله مهنده بوون، بویه وشه و دهسته واژه ی وایان به کاره پیناوه، ده توانین به هۆی به راورد کردنیان چهنده رسته ی وروژنه ر و هه ستده ربرپنیان ده ستنیشانبکه یین.

له م دیبه یته دا ههر یه که له دیبه یته ره کان هه ردوو جوړ کرده یان به کاره پیناوه، له کرده ی راسته وخۆ مه به ست به راشکاوی خراوه ته روو، چهنده یین کرده دووباره بووه ته وه.

2-2: شیکردنه وه ی کرده قسه ییه کان له (دیبه یته ی 1)

أ- کرده کانی رسته ی هه والی

رسته کانی هه والی جگه له هه وال و گه یانندی زانیاری، به پی ئاوازه و ده وروبه ری گوته که بو چهنده مه به ستیکی جیاواز به کاردین.

1. هه ستده ربرپن

- ئیمه واقعی ژیان و کرداریشمان دیاره، چ نه مان گوته وه مارکسی و چه پین، به لام ژیانیکی ساده و نه دارانه مان هه یه، له گه ل میلیله تی خو مان ده ژین. (دیبه یته ی 1)

2. نارازیبوون و گله یی

- سیکۆلاریزم پاساوی بوونی نییه، چونکه هه موو ئه و شتانه ی که تو بویان ده گه رپی، هه مووی له ئیسلامه که ی خو تدا هه یه. (دیبه یته ی 1)

- عه لمانیه تی هه ریم وه که چیشتی مجیور وایه، هه موو شتیکی تیدایه: حوکی بنه ماله یی و میراتی، خو سه پانندن، به پیروژگرتنی ده سه لات. (دیبه یته ی 1)

- ئیسلام و موسلمانان گرفت و کیشه یان له گه ل حیزب و رژیمه خو سه پین و دیکتاتوره کانداهه یه، نه که دیموکراسی. (دیبه یته ی 1)

3. پاکانه کردن

- به لام، ده بیته دان به و راستییه تاله شدا بنیین، که به داخه وه، هه ر له زووه وه له لایهن موعاویه ی کوری ئه بو سو فیان و ئومه وییه کانه وه، له بواری حوکمرانیدا، به تاییه ت بو دانانی به ریرسان په کی راویژ (شوری) خرا. (دیبه یته ی 1)

- سیکۆلاریسته کان هه م که سانی خواناسیان له نیودا هه ن، وه هه م خوانه ناسیش. (دیبه یته ی 1)

4. نرخاندىن
- لە پوژئاوا سىكۆلارەكان ولاتى خۆيان ئاوەدانكردەوہ، ژىرخانى ئابوورىيى خۆيان گەشە پىدا.
(دببەيتى 1)
- رابويز (شورى) بناغەى حوكمرانى و كاروبارى بەرپوہ بردنە. (دببەيتى 1)
- جياوازىيى سەرەكىي نىوان رابويزى ئىسلام و ديموكراسى ئەوہيە، كە ديموكراسى ھىچ
چوارچىوہ و پەرزىنىكى نىيە، بەلام رابويز (شورى) ئىسلامى بە شەرىعەت دەورەدراوہ، لە
ھەلە و لادان پارىزراوہ. (دببەيتى 1)
5. تاوانباركردن
- سىكۆلارىزم برىتتییە لە لابردنى ھەر مەرجه عىكى ئايىنى. (دببەيتى 1)
- سىكۆلارىزم: ئايىنىكى زەمىنى مروّف كرده، بۇ جىيىگرتنەوہى ئايىنى ئاسمانىي
خو. (دببەيتى 1)
- سىكۆلارىزم: برىتتییە لە بە سەنتەرگرتنى مروّف و پشتگوپخستنى خو. (دببەيتى 1)
6. توانج لىدان
- ئىستاش بەردەوام ديموكراسى پەخنەى لىدەگىرئىت، وە چاكەدەكرئىت و دەستكارىدەكرئىت،
ديموكراسى بۇ من جيايە لە ھى ئەوى دىكەوہ، ھەر كامپىكيان مۆركى تايبەتى خۆى ھەيە.
(دببەيتى 1)
7. گومانبردن
- بىگومان مەسىحىيەتى زالبوو لە كۆبوونەوہى (نىقىە)دا، كە كرا بە ئايىنى گەورەترىن
ئىمپراتورىيەتى دنيا، بەتەواوى جيابوو لە مەسىحىيەتئىك كە مەسىحىيەكانى جەليل بەرپوہيان
دەبرد. (دببەيتى 1)
8. ھەست وروژاندىن
- ئەرستۆ دەيگوت: خودا بوونەوہرى وەك سەعاتئىك خستووہتە گەر، لىي گەراوہ، نەك ئەو
خودايەى كە ئىسلام باسى دەكات. (دببەيتى 1)

9. حوکمدان
- به حوکمی موسلمان بوونم، ئیمان و عه قیده کهم له سه ری پئویست کردووم، که دلسۆز و راست و ساغ بم، چی به باشم زانیبیت، دلسۆزانه و به روون و پاشکاوی گوتوومه و رامگه یاندوووه. (دیه یتی 1)
10. به درۆخستنه وه
- کلێسا و پیاوه کانی، به پیچه وانهی ئه وه وه که بانگه شه یان بو ده کرد، که بریتی بوو له ژبانی ره به نایه تی (الره بانیه) و پشت له دنیا کردن، باوه شیان به دنیا و پاره و ساماندا کردبوو، وه باج و خهراج و پیتاکی زوریان به ناوی خوا و مه سیح و کلێساوه له خه لک ده ستاند. (دیه یتی 1)
11. بریاردان
- کاتیک ده زانین له په رله مانه کانی ولاتانی ئه وروپادا بریاردان، که کوردستانی ولاتی ئیمه به ش به ش بکریت. (دیه یتی 1)
 - که ده بیستین له وئ بریارده دریت له شکرکیشی بکریت، با پیمان سه یرنه بیت، چونکه دیموکراسیه که یان په رژینیکی وه ک شه ریعه تی ئیسلامی نییه. (دیه یتی 1)
- ب- کرده کانی رسته ی پرسیارکردن
- کرده کانی رسته ی پرسیار جگه له وه ی که داوای زانیاری له به رانه ره که ی ده کات، ده کریت بو زور مه به ستی تریش به کاریت، ئه ویش به هوی ئاوازه ی رسته کان و به کاره پنانی ئه و وشه و ده سته واژانه وه دهرده که ویت.
1. نه ریکردن
- ئه دی ناگوتریت: تاقیکردنه وه باشتترین به لگه یه؟ با بزانی چۆن دهرده چن؟ (دیه یتی 1)
 - 2. نارازیبوون و گله یی
 - حیزبکی سیکۆلاریست یه کیتی زانیانی بوچییه؟ ته کیه و ته ریقه تی بوچییه؟ سه له فی و خه له فی بوچییه؟ (دیه یتی 1)

- لەوہتى راپەرپىن كراوہ لہ سالى 1991ز، واتە چارەگە سەدەيەكە، هەتا ئەم چركەساتە لہ و چينە سيكۆلارە حوكمرانەى خۆمان، بۆ تەنيا جاريكيش لہ بەرپرسيكەم نەبيستووہ، باسى خوا (جل و علا)، باسى پيغەمبەر (عليه الصلاة والسلام)، باسى قورئان، باسى رۆژى دوايى بكات؟ (ديبەيتى 1)
- كاتيک پيغەمبەران هاتوون، چيني خۆبەزلگران و چيني خۆشگوزەرانان، ئەوانەى كە هەر خەريكى ئەوہ بوون شەپ و گوپ لەسەر حيسابى خەلكى هەزار و نەدار ليدەن، ئەوانە يەخەى پيغەمبەريان گرتووہ، بۆچى؟ (ديبەيتى 1)
- 3. پاكانە كردن
- ئەدى ناييت دەولەتان چەكيان هەبىت، ديفاعى پى لہ خۆيان بكنە؟ (ديبەيتى 1)
- 4. برسيار كردن
- سيكۆلاريزم چييه؟ چۆنە؟ (ديبەيتى 1)
- ديموكراسى چييه؟ چۆنە؟ (ديبەيتى 1)
- 5. نرخاندن
- بزانه لەكويدا كۆمەلگەيەكى موسلمان ئەو سيكۆلاريزمەى قبول كرزووہ، مادام لہ ئيسلام تيگەيشتبيت؟ (ديبەيتى 1)
- 6. تاوانبار كردن
- بۆچى خەلكى رۆژئاوا لہ دەستى ئەوان رايان كرد و پەنايان بۆ سيكۆلاريزم برد؟ (ديبەيتى 1)
- بۆچى خەلكى رۆژئاوا، هەتا توانيويانە لہ چنگ ئەو ئايينە رايانكرد؟ (ديبەيتى 1)
- 7. توانج ليدان
- مرۆقبوون، هاوالاتيبوون كردنە پيوەر، ئەوان وايانكرد، بەلام ئايا لاي ئيمە وايە؟ نەخير. (ديبەيتى 1)
- ئينجا كاتيک لہ هەلبژاردنەكاندا، خەلكىكى ئيسلامى دەبياتەوہ، بۆچى رينگا دەدەن، كە كودەتايان بەسەردا بكرىت، كە لہ جەزائير و ميسر و فەلەستين زۆر بەئاشكرا ديار بوو؟ (ديبەيتى 1)

- ئايا ۋەك ديموكراسى دەلئيت: لە ھەرئىمەكەماندا ياسا سەرۋەرە؟ (دېيەيتى 1)
8. گومانبردن
- ئايا راستە؟ ۋەك بەداخەۋە لەلاى زۆربەى خەلكى دنيا بۆتە قەناعەت، كە ديموكراسى يانى دەستكراۋەيى خەلك لە دانان و چاۋدېرىكردن و لىپرسىنەۋە و لادانى حوكمپاناندا، سىستەمىكە لە يۆنانەۋە ھاتوۋە و بۆ يەكەمجار لەۋى پىادەكراۋە و كالايەكى رۆژئاۋايى رووتە؟! (دېيەيتى 1)
9. ھەست وروژاندن
- خوا ئەگەر ھەشېت بۆى نىيە دەست بخاتە نىۋ كاروبار و ژيان و گوزەرانى مروّف! بەلام ديارە كام خوا (سبحانە وتعالى)، ۋە كام ئاين؟ (دېيەيتى 1)
10. بە درۆخستەۋە
- ئايا ۋەك ديموكراسى دەلئيت: بەلكو ئەۋە گرنگترين پىكھېنەرى ئەرىنى ديموكراسىيە، خەلك سەرچاۋەى دەسەلاتە يان حىزب؟ (دېيەيتى 1)
- ت- كردهكانى رستەى فەرماندان
- ئەم جۆرە رستانە زياتر بۆ ئاگادار كردهۋە و ورياكردنەۋەيە، ھەرۋەھا لە فەرماندان كەسى يەكھەم داۋا و فەرمان لە كەسى دووھەم دەكات، جگە لەمە چەند واتايەكى تر لەخۆى دەگرئيت، لەخوارەۋە روونى دەكەينەۋە:
1. ھەستدەرپرپن
- سىكۆلارىزم دەيەۋيت خەلك لە گرنگيدان بە رۆژى دوايى لابتات، ۋە پوويان پى بسورپئيت بەرەو گرنكى دان تەنيا بە ژيانى دنيا. (دېيەيتى 1)
2. نارازىبوون و گلەيى
- گوناھتان دەگات چيدى ئەو چىشتە خراپە دەرخواردى ئەم مىللەتەى خۆتان مەدەن، ئەگەر دەتانەۋيت حوكمپان بن. (دېيەيتى 1)
3. پاكانە كردن
- بۆيەش زۆر رۆلم بىنيو، كە دوو لاىەنى ناكۆكى عەلمانى پىكەۋە ئاشتەبەمەۋە. (دېيەيتى 1)

4. مەسىھىيەت ھاتبوو، كەموكورپىيەكانى جولەكەكان راستبكاتەوہ. (دیبەيتى 1)
5. ھەرەشەكردن
- بۆيە دەولەتتىكى ئىسلامى، كە خوا لەسەرى فەرزەدەكات، كە دەبىت ھىزىكتان ھەبىت، تاكو دوژمانى خۆتانى پىبترسىنن، بۆ ئەوہى كەس زولمتان لىنەكات. (دیبەيتى 1)
6. رېنمايى
- خواى بەرز و مەزن (عز وجل) ھەر لەسەرەتاي نىشتەجىكردنى باب و داىكى مرؤفایەتى (ئادەم و ھەووا) بەوہ لەسەر زەمىن، گفتىپىدان كە رېنمايى (ھدایە) خۆيان بۆ بنىرئىت، تاكو بەر پىي خۆيان پى بىنن و چۆن بژىن و بەرپۆہ بچن. (دیبەيتى 1)
7. بۆيە چاو بە خۆتاندا بگىرنەوہ. (دیبەيتى 1)
تاوانباركردن
8. كەسى واماں ھەيە، بە ياسا بەرىدەدەن، ئاسايشەكەتان ناھىلئىت بىتە مالئ. (دیبەيتى 1)
- تۆ خۆت بە موسلمان بزائىت، ناتوانىت عەلمانى بىت. (دیبەيتى 1)
9. توانج لىدان
- چىشتىكى باش بۆ ئەم خەلكە سازىكەن. (دیبەيتى 1)
- خزمەتكردنى خەلك و جەماوەر ئەركى حكومەت و دەسەلاتە، چى دىكە پىيان مەفرۆشەوہ. (دیبەيتى 1)
8. گومانبردن
- من لەسەرەتاوہ گوتم: لەئىو عەلمانىيەكاندا بگەرئىت خەلكى خواناسىشىان تىدابووہ. (دیبەيتى 1)
9. مەسىھىيەت بۆخۆى شەرىعەتتىكى نىيە، تاكو پەك بخرئىت. (دیبەيتى 1)
- گرنگ ئەوہيە ئىنسان لەگەل مەبدەئەكانىدا راستبكات. (دیبەيتى 1)
9. حوكمدان

- سيكۆلاريزم دهيه ويئت هه موو شتيك بخاته ژير هه يمه نه و هه ژموونى خويه وه، سيكۆلاريزمى به ش هه يه، يان سيكۆلاريزمى نه رم، كه به وه نده ئيكتيفا ده كات، ده ولت و ئاين ليكجيا بنه وه. (ديبه يتي 1)
- ئاينى مه سيحى چوار ئينجيله كه ي بخوينه وه، هه مووى ئامۆژگارييه. (ديبه يتي 1)
- 10. بپاردان
- نه ده بوو ئه م ميلله ته ي ئيمه ئاوا وهك گۆشتى خيري ببه خشريته وه، كه به داخه وه له به رله مانه كانى خوتاندا بپارتاندا. (ديبه يتي 1)
- كرده كانى رسته ي سه رسورمان
- 1. هه سته ر بپين
- چۆن ده لئيت: خوايه دينه كه ت به كه لك نايه ت! (ديبه يتي 1)
- 2. نارا زيبوون و گله يى
- نه سرائيه كان هه تا ده سترتوو بوون به ئاينه شيونرا وه كه يانه وه، دوا كه وتوو بوون، كه ده سته ردارى بوون، پيشكه وتن، به لكو موسلمانان به پيچه وانه وه، هه تا ده سترتوو بوون به ئاينه كه يانه وه، له پيشه وه بوون، كه ده ستان له ئيسلام شلكرد، كه وتنه دوا!! (ديبه يتي 1)
- (عبدالفتاح سيسى) كاتيک كوده تا ده كات به سه ر شه رعييه ت و ئيراده ي جه ما وه ريكي زۆرى موسلماندا، تۆ هيج گله يى ناكه ي، هه رچه نده ديموكراسى پيشيلكردوه! به لام گله يى له (محمد مرسى) ده كه ي! (ديبه يتي 1)
- 3. نرخاندين
- ئيسلاميه كان جيگاي مه ترسى نين! (ديبه يتي 1)
- 4. توانج ليدان
- ته به ننى بيروكه ي: سى په رستراوى، كه ده لئيت: به (باب و كور و گيانى پيروژ) خوا پيكدنين! (ديبه يتي 1)
- ئا ئه وه يه شيوه ي سيكۆلار بوونى حيزب و ده سه لاته سيكۆلار يسته كانى هه ري مى كوردستان! (ديبه يتي 1)

5. گومانبردن
- گوايه داود پیغه مبه ر (عليه السلام) له حالیکدا سه د ژنی هه بووه! (دیه ی تی 1)
 - پسووله ی لیخۆشبوون دابه شکردن به سه ر خه لکدا، که گوايه پاپا و قه شه کان نوینه ر خوان! بۆ لیپوردنی گوناحی خه لک! (دیه ی تی 1)
 - نه گه ر خودا هه شبیت، بۆی نییه ده ستبخاته نیو کاروباری ژیان و گوزه رانی مرۆف! (دیه ی تی 1)
6. هه ست وروژاندن
- منیش نالیم دیموکراسی نه وه یه، خوا لابه چیت! (دیه ی تی 1)
7. حوکمدان
- به بن کردار شیعار هیچی لیئه لناوه ریت! (دیه ی تی 1)
8. بپاردان
- وه ک بلپی سیکۆلاره کانمان بپاریان دابیت، که دانوو یان له گه ل نه و ئیسلامه ی خۆماندا هه ر نه کویت! (دیه ی تی 1)
 - پاپا و قه شه کان و چینی نه کلیرۆس، خۆیان له خه لکی کردبووه سیبه ر و وه کیلی ره های خوا! (دیه ی تی 1)

2-3: شیکردنه وه ی کرده قسه ییه کانی له (دیه ی تی 2)

نه ویش به هه مان شیوه له هه ر چوار جۆره که ی نمونه ی رسته وه رده گرین، هه ولده دین نه و کردانه وه ربگرین که ناوه رۆکه که ی دیبه ی ت له خۆی ده گریت.

أ- کرده کانی رسته ی هه والی

1. هه ستده ریرین
- قاهیر بیللا شانازی ئیسلامیه کان بووه، چاویان هه لکۆلیوه. (دیه ی تی 2)
 - بیست و چوار سعات به پێ رۆیشتووم، نیو سعات نان و چایه کم خواردوو. (دیه ی تی 2)
 - به به رچاوی خۆم هه زاران گوند روخواه. (دیه ی تی 2)

2. نارازیبوون و گله یی
- من نه فرهت له و میژوو ده که م، که ده سه لاتی مه سیحی له ئۆرپا کردوو به تی. (دیه ی تی 2)
3. پاکانه کردن
- له سه ر دۆلاری ئه مریکی ناوی خوا نووسراوه. (دیه ی تی 2)
- ئاخیر ئیمه ی سیکۆلار بووین، ئیمه و پارتی و سۆشیالیستی ئه و کاته و حیزبی شیوعی بووین، که به عس وتی ئه نفال، وتمان نه. (دیه ی تی 2)
4. نرخاندن
- له باشتترین سیسته می مه وجود له تاریخا تا ئیستا دیموکراسییه. (دیه ی تی 2)
- بیگومان ئه مه به ده سه که وتی مۆدیرنیته و زانسته، ده سه که وتی عه قله، ده سه که وتی غه بیبیات نییه. (دیه ی تی 2)
5. تاوانبار کردن
- خو ئیمه ئه ولای پیغه مبه رمان نه کوشتوو. یه که عه لمانی له سه ر ئه سپی دنیا نه بووه، که ئه ولای پیغه مبه ر کوژرا. (دیه ی تی 2)
- میژوو ی سه ده کانی ناوه راست، میژوو ی ئیسلامییه کانه. (دیه ی تی 2)
- خو کاسۆلیک و پرۆتستانت زۆر زیاتریان له ده سه لاتی ئه سینا و سپارتا دژی دیموکراسی کرد، له سه رده می یۆنانا، له سه رده می سه ده کانی ناوه راستا یینج ملیۆن ئینسانیان کوشت. (دیه ی تی 2)
6. توانج لیدان
- له و پۆژه وه که جارێک هه ر دیموکراسی ناوی نه بوو، جه نابی ناوی نا دیموکراسی. (دیه ی تی 2)
7. گومانبردن
- به راستی هه لگی پانه وه ی میژوو، که ده گوتریت میلیه تی کورد و میلیه تانی تری وه کو ئیمه به هه له که سه ما به ره و پیلی ئیسلام پۆیشتوو. (دیه ی تی 2)
8. دنیا بوون

- دیموکراسی له یۆناندا سه ریهه لداوه. (دیهه یتی 2)
- به دلنیا ییه وه ئیستا سه دان هه زار کهس به دیار ته له فزیۆنه وه سه یری ئه م دیهه یته ده کات، له دهره وه ی ولات، چ له ناوه وه ی ولات. (دیهه یتی 2)
- 9. به درۆ خسته وه
- له ولاتی موسلمانانراودا سیکۆلاریزم جیی نابیتته وه. (دیهه یتی 2)
- ب- کرده کانی رسته ی پرسیارکردن
- 1. هه سته ره رپرین
- شتی وا نه بووه، ئاخ من تیناگه م چۆن ئه توانین بلین له هه موو کوردستانا یه ک کورد نه بووه عه ره بی بزانیته؟
- هه لاج چی لیکرا؟ (دیهه یتی 2)
- چی بوو هه لاج؟
- 2. نارازی بوون و گله یی
- پینچ هه زار گوندی روخوا، سه دان هه زار شه هیدی ئیمه که رویشتن، ئیخوانه کان فزه یان له ده م هاته دهره وه؟ (دیهه یتی 2)
- کامیان له شیان به ساغی ماوه ته وه؟ (دیهه یتی 2)
- 3. هه ره شه کردن
- چیه شت نووسیوه به رامبه ر به داعش؟ (دیهه یتی 2)
- ئه م هه موو له شکره ی موسلمانان بوچی؟ (دیهه یتی 2)
- ئه م شمشیر به ده سته بوچی بوو؟ (دیهه یتی 2)
- ئه م هه موو فتوحاته بوچی بووه؟ (دیهه یتی 2)
- 4. پرسیارکردن
- چه قی گه ردوون کامه یه؟ (دیهه یتی 2)
- ئی دیموکراسی له که یه وه سه ریهه لداوه؟ (دیهه یتی 2)
- 5. پاکانه کردن

- چ په شمیکى تیا به ئینسان بۆ مه سه له دنیا ییبه کان بکری به چه قی بیرکردنه وه بۆ ته نزیمکردنی ژیان؟ (دیبه یتی 2)
- 6. نرخاندن
- باشه له ملاوه یه عنی چی؟ شهرق یه عنی چی؟ نه خیر له ولاوه جنوبی شهرقی ئاسیا یه عنی چی؟ (دیبه یتی 2)
- 7. تاوانبارکردن
- چۆن به زه بری شمشیر و گوشت و کوشتار خه لکیان کردوه به موسلمان؟ (دیبه یتی 2)
- 8. توانج لیدان
- ئە ی ئیتر من لیره بۆ دانیشتووم؟ (دیبه یتی 2)
- 9. گومانبردن
- کى ئە توانیت ئیستا یه ک تیکستم بۆ بئیت له سه ر ئه وه ی حه لاج موخاله فه ی خوا ی کردبیت؟ (دیبه یتی 2)
- 10. دلنیا بوون
- هاوانا هانگیه ک له بهینی مه سه له ره وشتییه کان و مه سه له مادیه کاندا هه یه، بۆ ئه مه ناکریت؟ ئه کریت ئه مه ئاساییه؟ (دیبه یتی 2)
- له ئه وه ل حه رفه وه تا ئاخ حه رف ناگام لى بوو، چیت وتوه؟ (دیبه یتی 2)
- 11. حوکمدان
- له رینیسانس وه له دوای ئاینسازیه وه، له دوای پۆشنگه ری، شۆرشى سناعیه وه بۆ شکستی نه خوارد؟ (دیبه یتی 2)
- 12. هه ستور و ژاندن
- پینچ ملیۆن کهس له سه رده می سه ره له دانی شۆرشى دیموکراسی و رینیسانس و پۆشنگه ری ئه کوژریت، دیموکراسی سه ره ئه که ویت، بۆ؟ (دیبه یتی 2)
- 13. به درۆ خستنه وه

- لهكوپى ئىجتىماعات و ئىنتىخابات و رهئى وهرگرتن و پاى ئن و پياو وهرگرتن و چوونيهك مافدان به هاوولائى دهنگ بدات بهوهئى كئ خهليفه به؟ كئ سولتانه؟ كه ئه مه؟ قهت له تاريخا نه بووه، كئ شتيك بلئت؟ (ديبهئى 2)
- ت- كردهكانى رستهئى فهرانندان
- 1. ههستدهربرين
- زياتر له وهش رهخه بگره، من قبولمه. (ديبهئى 2)
- نايهلم، ئاو بخونه وه. (ديبهئى 2)
- 2. ناراڤبوون و گلەئى
- له هه موو دونيادا هه موو ئه و موئته مه راتهئى ئىسلامى پيشكنن، هه موو كووبوونه وه كانى هئزه ئىسلاميه كان له ناو ولاتانى عه ره با پيشكنن، بزانه يهك قسهئى خيريان بو كورد كردووه.
- (ديبهئى 2)
- 3. پاكانه كردن
- وه ره برؤ رؤزى شه ممه و يه كشه ممه بچن بو پاپاى فاتيكان، له وئ بزانه سهدان هه زار كه س ده چيت بو ئه وئ. (ديبهئى 2)
- بوئه سيكولاريزم نه هاتووه، هه ولبا خوئ ببيت به به ديلى ئه م قه له مره وانه. (ديبهئى 2)
- 4. نرخانن
- وه رن بزانه، به راوردى كه ين، بزانه پيشكه وتن له سهد سالى رابردوو، له يزيشكى، له ئه نديازيارى، له ته لارسازى، له ژيانى كو مه لايه ئى، له سه قافى، له نازادى بيروپا، له نازادى فه لسه فه، له هه موو ئه مانه بزانه، زياتر نه بووه له هه موو سه رده مه كانى خه لافه ئى ئىسلامى به هه موو كه مو كورپيه كانيه وه كه هه يه. (ديبهئى 2)
- 5. تاوانباركردن
- هه رچى ره خه ئى لئ ئه گرن، بيگرن. (ديبهئى 2)
- 6. دنيا بوون
- كاسؤليكه كان نه يان توانى ريگه له ته وژم و سه ركه وتنه كانى ديموكراسى بگرن. (ديبهئى 2)

7. حوکمدان
 - له سه ر حوکمی ئاخیره، له و دنیا ش چۆن حوکم بدریت، قبولمه، به لام ئه ویش با قبولی بیت، ئه م دنیا به با ئینسان بیات به ریوه. (دیبه یتی 2)
 - ئه بیت به دیل دروست بیت. (دیبه یتی 2)
8. برپاردان
 - که به عس وتی چه که کانتان فریده ن، وتمان فرپی ناده ین، ئه تر وخینین.
 - ث- کرده گانی رسته ی سه رسورمان
1. هه سته ربرین
 - ئاشوب و پشویوه کی عه جایب له ناو خه لافه تی ئیسلام وه له ناو ده سه لاته گانی ئیسلام و له ناو قه له مره وه گانی ولات به ولاتی ئیسلام هه یه! (دیبه یتی 2)
 - ئه وه عه باسییه کان بوو، که مه سه له ی (بعد خراب بصره) یان هینایه پی شه وه! (دیبه یتی 2)
2. نارازیبوون و گله یی
 - من نه فره ت له و میژوو ده که م، که ده سه لاتی مه سیحی له ئورپا کردوو یه تی! (دیبه یتی 2)
 - ئیخوانه گانی عیراق له 1972 خۆیان ته جمیدکرد، له 1994 فزه یان له دم هاته دهره وه!
(دیبه یتی 2)
3. پاکانه کردن
 - پاساو بو کوشتنی مریشکیکیش، که له شیریکیش ناهینمه وه، که له ئورپا کراوه! (دیبه یتی 2)
 - خو ئه م شه رپوشوره له ناو ولاتانی موسلمان نراوه، بو یه فه لسه فه ی دیموکرات و عه قلانییه ت سه ریبه لداوه! (دیبه یتی 2)
 - سه راپا دژی سیسته می حوکمرانیی که مال ئه تاتورکم، به لئ وه کو ئه وه ی سیکۆلاریزمیشه!
(دیبه یتی 2)
4. نرخاندن
 - ئینسان دروستکراوی خوا نییه!
5. تاوانبارکردن

- خۆ ئیمه ی عه لمانی نه چووین، دوو جار مه ککه بسوتینین! (دیه ی تی 2)
- هیزه دیموکراتیه کان له قه رامیته کان زیاتر له ملیۆن و نیویکیان نه کوشتوو! (دیه ی تی 2)
- 6. توانج لیدان
- ئیلحاد بقه یه، خراپه! (دیه ی تی 2)
- عه شره تیک ده بیته به به دیلی گه وره ترین ده سه لاتی خه لافه ت له ناو عه ره ب. (دیه ی تی 2)
- 7. گومانبردن
- گوایه سکۆلاره کان و ئه مانه خوا پشتگویده خه ن، مرۆف ده که ن به هه موو شتیك له سه ر ئه رز!
- (دیه ی تی 2)
- 8. هه ستوروزاندن
- خۆ ئیمه ئه ولای پیغه مبه رمان نه کوشتوو! (دیه ی تی 2)
- باشتترین عالمه کانی ئیسلام له مالکی و ئیبن حه نبه ل و ئه مانه، هه مووی یان کوژراون یان له زیندانی نراون! (دیه ی تی 2)
- 9. حوکمدان
- له هه موو کوردستاندا نه بوو ئه سله ن ناوی خوله فای راشیدی نی بیستیته .

نه خشه ی ژماره (1)

جۆری رسته	دیه ی تی 1	ژماره	رێژه	دیه ی تی 2	ژماره	رێژه
هه و آدان	19	6,30%	16	25%		
پرسیارکردن	15	2,24%	20	3,31%		
فه رماندان	15	2,24%	12	7,18%		
سه رسورپمان	13	21%	16	25%		

گۆفاری قه لای زانست

گۆفاریکی زانستی وهرزی باوه پیکراوه له لایهن زانکۆی لوبنانی فهره نسی دهرده چیت-هه ولیر-کورستان-عیراق
به رگی (9) - ژماره (1)، به هاری 2024

ژماره ی تۆماری نیوده له تی: ISSN 2518-6558 (Print) - ISSN 2518-6566 (Online)

کۆی گشتی	62	%100	64	%100
مه به سستی کرده کان		دبیه یتی 1	دبیه یتی 2	
هه سته رپرین		3	10	
نارازیبوون و گله یی		9	6	
پاکانه کردن		5	8	
نرخاندن		5	6	
تاوانبار کردن		8	7	
توانج لیدان		8	4	
گومانبردن		5	3	
هه ستوروزاندن		3	-	
حوکمدان		5	3	
بپاردان		5	4	
به درۆ خستنه وه		2	3	
هه ره شه کردن		1	4	
دلتیا بوون		-	5	

ئه نجام:

له م توێژینه وه یه دا ئه م ئه نجامانه به ده سه ته اتوون:

ئه نجامی داتا کانی خسته ی ژماره (1)

- 1- له شیکردنه وه ی هه ردوو (دیه یه تی 1) و (دیه یه تی 2) دا له داتا کان چه ند ئه نجامیک به ده سه ته اتوون، به گشتی له (دیه یه تی 2) زیاتر کرده کان جیبه جیکراون.
- 2- له (دیه یه تی 1) رسته ی هه والی ژماره یان زیاتره به رێژه ی (30,6%)، چونکه دیه یه ته ره که ده یه ویت زانیاری بگه یه ئیت.
- 3- له (دیه یه تی 2) رسته ی پرسپاری ژماره یان زیاتره به رێژه ی (31,3%) چونکه دیه یه ته ره که ده یه ویت هه ندیک پرسپار بوروژنییت، تاوه کو جه ماوه ره که بخاته بیرکردنه وه و له دوا ییدا خۆی وه لآمی پرسپاره کانی ده دایه وه.
- 4- له (دیه یه تی 1) که مترین رسته ی سه رسوپمان جیبه جیکراوه به رێژه ی (21%)، له هه مان کاتدا له (دیه یه تی 2) که مترین رسته ی سه رسوپمانه به رێژه ی (25%).
- 5- زۆرتین کرده که له لایهن هه ردوو دیه یه ته ره وه دووباره بووه ته وه، کرده ی تاوانبارکردنه، چونکه بنه مای دیه یه ته له سه ر ئه وه دارپێژراوه، که هه ریه که یان لایهنی نه رینی به رانه ره که ی نیشانده ن.

لیستی سه رچاوه کان:

یه که م/ به زمانی کوردیی:

أ: کتیب:

- تالیب حوسین عه لی (2019) شیکردنه وه ی گو تار، چاپخانه ی هێقی، هه ولیر.
- جۆرج یۆل (2016)، مه به ستناسی (پراگماتیک)، وه رگێرانی له ئینگلیزییه وه، د. ره حیم سورخی، ناوه ندی توێژینه وه ی عبدالرحمان زه بیحی، سلیمان.

- شيرزاد سه برى عه لى (2013)، رازىكرن د گوتارا رامياريدا - قه كۆلينه كا پراگماتيكييه، چاپخانا پاريزگه ها دهوكى، دهوك، كوردستان.
- نه زيره سابير مسته فا (2021)، پراگماتيک و شيوازگه رى، ناوه ندى ئاوير بۆ چاپ و بلاوكرنده وه، هه ولير.
- نه ريمان عه بدوللا خوشنا و (2021)، پراگماتيک، چاپخانه ي هيقي / هه ولير.
- محمد معروف فتاح (2011) زمانه وانى، بلاوكراره كانى نه كاديمياى كوردى، هه ولير.

ب: نامه ي نه كاديمى:

- تريفه عومه ر نه حمه د (2008) مه به ستى پراگماتيكي له وتاردا، نامه ي ماسته ر، زانكۆى سليمانى.
- دارا حميد محمد، (2012)، شىكارى رسته ي ئالوز له روانگه ي پراگماتيكه وه، سكولى زمان و زانسته مروقايله تيبه كان، فاكه لتى پهروه رده، زانكۆى سليمانى.
- قيس كاكل توفيق (1995) جوهره كانى رسته و تيورى كرده قسه ييه كان، نامه ي ماسته ر، كۆليزى ئاداب - زانكۆى سه لاهه دين، هه ولير.

دووه م: به زمانى عه ره بى:

أ: كتىب:

- الجيلانى دلاش (1992)، مدخل الى اللسانيت التداولية، ترجمة محمد يحياتن، ديوان مطبوعات الجامعية، جزائر.
- دومنيك منغانو (2005) المصطلحات المفاتيح لتحليل الخطاب، ترجمة محمد يحياتن، منشورات الاختلاف، الجزائر، ط 1.
- طالب سيد هاشم الطباطبائي (1994)، نظرية الأفعال الكلامية بيم فلاسفة اللغة المعاصرين والبلاغيين العرب، مطبوعات جامعة الكويت.
- عبدالرحمن النحلوي (2007) أصول التربية الإسلامية وأساليبها في البيت والمدرسة والمجتمع، دار الفكر، ط 25.

- فرانسواز ارمینکو (1968) المقارنه التداولیه، ترجمه سعد علوش، مرکز الانتماء القومي، الرباط، المغرب، ط 1.

Debate analysis according to the speech acts theory

Asst. Prof. Dr. Babarasul Nori Rasul

Department of Kurdish Language, College of Education, Salahaddin University - Shaqlawa, Erbil, Kurdistan, Region, Iraq.

Asst. Lect. Muhsin Ali Husein

Kurdish Language, Salahadin University, College of Basic Education, Erbil, Kurdistan, Region, Iraq.

Abstract

People don't just to express their intentions only produce speeches, but through these statements, but also perform actions through them,

That's there are many hidden meanings in the explicit meaning of each sentence (news, question, command, surprise).

One of the pragmatic theories, presented by Austin in the 1960s, can be pragmatically analysis for different meanings. Return to the surroundings of the speech, language is not only used for news and questioning, but also for some other purposes to enter the subject.

The analysis of the debate, according to the theory of the speeches, will have some good results, because both Debater, along with the statements they make, have many hidden purposes, can be examined in detail.

Keywords: *speech acts, debate, the analysis of the debate according to the types of speech act.*

المخلص

تحليل المناظرة حسب نظرية الأفعال الكلامية

الناس للتعبير عن نواياهم لا تنتج فقط الخطاب، ولكن من خلال هذه الخطابات، فإنها تدبر أيضا الأعمال، مما يعني كل جملة (الإخباري، الإستفهام، الأمر أو التعجب) هناك العديد من المعاني الخفية، وفقا لغرض الناس حسب السياق.

الأفعال الكلامية واحدة من النظريات البراغماتية، التي قدمها أوستن في الستينات، يمكن براغماتيك تحليل لمعاني مختلفة، بالعودة إلى محيط الخطاب، لا تستخدم اللغة فقط للأخبار والاستجابات، ولكن أيضا تستعمل لبعض الأغراض الأخرى.

تحليل المناظرة وفقا لنظرية الخطاب، نستخرج النتائج الجيدة، لأن كلا المناظرتين، إلى جانب البيانات التي يدلون بها، لها العديد من الأغراض الخفية، ويمكن تحليلها بالتفصيل.

مفاتيح الكلمات: الأفعال الكلامية، المناظرة، تحليل المناظرة، وفقا لأنواع الأفعال الكلامية.